

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 02 – 992/4
Podgorica, 15.10.2021. godine

Na osnovu člana 40, 139, 140, 141, 143 i 144 Zakona o elektronskim medijima ("Sl. list Crne Gore", br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16, 92/17 i 82/20) i člana 18 i 116 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući po anonimnom prigovoru (akt zaveden kod Agencije za elektronske medije pod br. 02-992 od 16.09.2021. godine), direktor Agencije za elektronske medije donosi

RJEŠENJE

1. Prihvata se anonimni prigovor, akt zaveden kod Agencije za elektronske medije pod br. 02-992 od 16.09.2021. godine i privrednom društvu „Radio televizija Podgorica“ d.o.o. iz Podgorice, lokalnom javnom emiteru opšteg televizijskog programa „Gradska televizija“, izriče se upozorenje kao upravno-nadzorna mjera zbog kršenja odredbi člana 85 st. 1, čl. 89 st. 1, čl. 92 st. 1 Zakona o elektronskim medijima, čl. 13 st. 1, čl. 37 st. 1, čl. 40 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama ("Sl. list CG", br. 36/11) i tač. 2.2. Odobrenja za emitovanje br. O-TV-J-10 od 26.07.2021. godine, jer je dana 16. septembra 2021. godine, u okviru jutarnjeg programa „Rujna zora“, u terminu od 08:48:40 do 08:57:24 časova, emitovao prikrivenu komercijalnu audiovizuelnu komunikaciju, odnosno jer je propustio da oglašavanje (telepromociju) učini prepoznatljivim i odvojenim od ostalih programskih sadržaja.
2. Upozorenje iz tačke 1 ovog Rješenja se izriče zbog:
 - a) kršenja zabrane emitovanja prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije (čl. 85 st. 1 Zakona o elektronskim medijima i čl. 13 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
 - b) kršenja obaveze da telepromociju, kao vid oglašavanja, učini lako prepoznatljivom i vizuelno odvojenom od ostalih programskih sadržaja (čl. 89 st. 1 Zakona o elektronskim medijima i čl. 37 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
 - c) kršenja obaveze da u programima javnih emitera trajanje oglašavanja ne smije prelaziti 10% (šest minuta) po satu emitovanog programa (član 92 stav 1 Zakona o elektronskim medijima i član 40 stav 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama).
3. Nalaže se privrednom društvu „Radio televizija Podgorica“ d.o.o. iz Podgorice da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru tevizijskog programa „Gradska televizija“ sa standardima definisanim u Zakonu o elektronskim medijima, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.
4. Privredno društvo „Radio televizija Podgorica“ d.o.o. iz Podgorice je dužno da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, u okviru televizijskog programa „Gradska televizija“, objavi informaciju o izrečenoj mjeri iz tačke 1 ovog rješenja koja glasi:

„Agencija za elektronske medije izrekla je lokalnom javnom emiteru opšteg televizijskog programa 'Gradska televizija' upozorenje, jer je dana 16. septembra 2021. godine, u okviru jutarnjeg programa 'Rujna zora', emitovao prikrivenu komercijalnu audiovizuelnu komunikaciju i propustio da telepromociju, kao vid oglašavanja, učini lako prepoznatljivom i odvojenom od ostalih programskih sadržaja. Takođe, emiter je predmetnog dana, u periodu od 08:00 do 09:00 časova, prekoračio i maksimalno dozvoljeno trajanje oglašavanja po satu emitovanog programa od šest minuta.“
5. Protiv ovog Rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.
6. Ovo Rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.aemcg.org.

7. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Dana 16. septembra 2021. godine, Agenciji za elektronske medije (u daljem tekstu: „Agencija“) dostavljen je anonimni prigovor na rad privrednog društva „Radio televizija Podgorica“ d.o.o. iz Podgorice (u daljem tekstu: „emiter“), kao lokalnog javnog emitera opšteg televizijskog programa „Gradska televizija“ (akt zaveden kod Agencije pod br. 02-992 od 16.09.2021. godine).

Prigovor se odnosio na programski segment emitovan u okviru jutarnjeg programa „Rujna zora“, dana 16. septembra 2021. godine, u terminu od 08:48:40 do 08:57:24 sati (8 minuta i 44 sekunde). U prigovoru se između ostalog navodi da je „tokom gostovanja predstavnika škole turskog jezika... emiter dozvolio... komercijalno predstavljanje usluga, bez jasnog obilježja telepromotivnih aktivnosti“, te da je „voditelj naveo građane gdje mogu da se informišu putem sajta i društvenih mreža...“.

Polazeći od navedenog prigovora, Agencija je pokrenula postupak za utvrđivanje da li je prigovor osnovan, odnosno da li je došlo do kršenja Zakona o elektronskim medijima (u daljem tekstu: „Zakon“) i Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama (u daljem tekstu: „Pravilnik“).

Po tom osnovu, Sektor za monitoring Agencije je nakon uvida u snimak emitovanog programskog sadržaja emitera sačinio nalaz dana 21.09.2021. godine (akt broj 02-992/1 od 21.09.2021. godine).

Saglasno nadležnostima ustanovljenim članom 138 Zakona i članom 112 Zakona o upravnom postupku, a u cilju utvrđivanja da li je emitovanjem spornog programskog sadržaja došlo do kršenja Zakona, Pravilnika i Odobrenja za emitovanje, Agencija je od emitera zatražila pisano izjašnjenje (akt br. 02-992/2 od 22.09.2021. godine).

Dana 28. septembra 2021.g. emiter je dostavio pisano izjašnjenje (akt zaveden kod Agencije pod br. 02-992/3 od 28.09.2021. godine), u kom navodi da „smatraju da nijesu prekršili pravila marketinškog oglašavanja. Temi nijesu pristupili iz marketinškog ugla, već im je bila interesantna priča fenomenološki...“, te da „turski kulturni centar ima dobre profesore, odlične sagovornike i... gledaocima su približili priču o tuskom jeziku“.

Na kraju izjašnjenja emiter navodi da se „gotovo svaka televizijska priča može posmatrati i iz marketinškog ugla. Po tome su marketing i pozorište, koncerti, bioskop i ostale kulturne manifestacije, jer se za sve kupuju karte“, te da se „trude da obrade sve teme od javnog interesa, ali i da one koje spadaju pod 'marketing' i natpis 'telepromocija' svrstaju tamo gdje pripadaju“.

Prilikom razmatranja da li je emitovanjem predmetnih sadržaja došlo do kršenja propisanih programskih standarda, Agencija je posebno imala u vidu sljedeće:

- oglašavanje je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva emitovanje bilo kog oblika obavještenja, uz određenu naknadu ili radi samopromovisanja, od strane pravnog ili fizičkog lica, a koje ima za cilj da predstavi i skrene pažnju na određeni proizvod ili uslugu, uključujući nepokretnosti, prava, obaveze, odnosno da motiviše potrošače da koriste, odnosno kupe taj proizvod ili uslugu, uz finansijsku naknadu (član 8 stav 1 tač. 14 Zakona i član 4 stav 1 tačka b Pravilnika).
- prikrivena komercijalna audiovizuelna komunikacija je predstavljanje riječima ili slikama robe, usluga, imena, zaštitnog znaka ili aktivnosti proizvođača roba ili pružaoca usluga u radijskim i/ili TV programima kada je cilj takvog predstavljanja oglašavanje i moglo bi dovesti javnost u zabludu u vezi sa njegovom prirodom. Takvo se predstavljanje naročito smatra namjernim ako je izvršeno u zamjenu za plaćanje ili za sličnu naknadu (član 8 stav 1 tačka 15 Zakona).
- zabranjene su prikrivene i prevarne komercijalne audiovizuelne komunikacije (član 85 stav 1 Zakona i član 13 stav 1 Pravilnika).
- članom 88 Zakona predviđeno je da komercijalna audiovizuelna komunikacija mora biti jasno prepoznatljiva i može biti u obliku: radijskog i televizijskog oglašavanja, telešopinga, sponzorstva i plasmana proizvoda.
- član 89 stav 1 Zakona i član 37 stav 1 Pravilnika predviđaju da radijsko i televizijsko oglašavanje i telešoping moraju biti lako prepoznatljivi i audio, vizuelno i/ili prostorno odvojeni od ostalih programskih sadržaja.

- član 92 Zakona i član 40 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama predviđaju da u programima javnih emitera trajanje oglašavanja ne smije prelaziti 10% (šest minuta) po satu emitovanog programa, odnosno da u jednom satu emitovanja programa javnog emitera tokom dana ne smije biti emitovano više od 15% (devet minuta) oglasa i telešopinga.
- članom 54 Pravilnika je predviđeno da se vrijeme trajanje oglašavanja na dijelu ekrana i telepromocija računa u ukupnu kvotu oglašavanja po satu emitovanog programa.

Na osnovu uvida u snimak emitovanog programskog sadržaja, navoda sadržanih u prigovoru, kao i izjašnjenja emitera, može se konstatovati sljedeće:

1. Emiter je dana 16.09.2021. godine emitovao jutarnji program „Rujna zora“, u terminu od 06:29:14 do 08:58:01 sati (2 sata 28 minuta 48 sekundi). U okviru navedenog sadržaja, u periodu od 08:48:40 do 08:57:24 sati (8 minuta i 44 sekunde), emitovan je programski segment čiji je opis dat u tački 2.
2. Voditeljka u studiju: „U narednim minutima predstavljamo i Institut 'Yunus Emre' u Podgorici, koji u stvari, prije svega, sprovodi sve svoje aktivnosti već uspješno, čini mi se sedam godina, predstavlja tursku kulturu i turski jezik u Crnoj Gori. A turski jezik je sve više popularan u našoj zemlji, čini mi se da ga Crnogorci savladavaju uspješno, ali to će nam potvrditi profesorica turskog jezika Ivana Leovac, a tu je i Mehdi Šabanadžović ispred Instituta 'Yunus Emre' u Podgorici. Dobro jutro, dobro nam došli.“

U nastavku razgovora bilo je riječi o karakteristikama turskog jezika, kao i glavnim motivima učenja jezika u Crnoj Gori. Istaknuto je da Institut radi u okviru Ambasade Republike Turske u Podgorici, te da je do sada ostvarena uspješna saradnja sa mnogim lokalnim i državnim ustanovama, kao i sa nevladinim sektorom, a naročito sa medijima u Crnoj Gori. Kao temeljnu aktivnost Instituta gosti u studiju naveli su kurseve turskog jezika, nakon čijih pohađanja polaznici dobijaju sertifikate.

Mehdi Šabanadžović, Institut „Yunus Emre“: „Što se tiče ostalih aktivnosti, imalo ih je u ovom periodu od sedam godina baš dosta. Koncerti, izložbe slika, razni kursevi. Imali smo, između ostalog, sa Glavnim gradom u periodu 2018-2019. saradnju, odnosno kurseve za službenike Uprave Glavnog grada, takođe imamo višegodišnju dobru saradnju sa KIC-om 'Budo Tomović', kao i sa ustanovom 'Muzeji i galerije' i u zadnje tri godine sa 'Sportskim objektima' i gospodinom Markovićem, odnosno njihova pomoć je bila tu izuzetno bitna, u organizaciji kursa tradicionalno tursko streličarstvo.“

Navedeni dio programskog sadržaja pokriven je kadrovima fotografija zabilježenih na različitim aktivnostima Instituta o kojima je riječ (nastava na kursevima, dodjela sertifikata, časovi tradicionalnog turskog streličarstva).

U nastavku razgovora ponovo je bilo riječi o karakteristikama turskog jezika, kao i o konceptu pohađanja nastave i provjerama znanja na kursevima.

Tokom ovog dijela razgovora, na desnom dijelu podijeljenog ekrana emitovani su kadrovi sajta Instituta o kojem je riječ, dok je sa lijeve strane prikazan kadar iz studija na kojem su voditeljka i gosti.

Pred kraj razgovora, gosti u studiju govore o budućim aktivnostima Instituta.

Mehdi Šabanadžović, Institut „Yunus Emre“: „Nažalost, zbog ove situacije sa Covid-om, u ovoj godini nismo imali baš nešto što se tiče kulturnih manifestacija. Ali evo, mogu da najavim da ćemo u sljedećem mjesecu imati ciklus turskih filmova, u saradnji sa jednom medijskom kućom, ovdje u Crnoj Gori. Tako da će građani moći svake nedjelje po jedan film da odgledaju, naravno sa prevodom na naš jezik. Razmišljamo da li ćemo da nastavimo sa kursevima tradicionalnog turskog streličarstva, vidjećemo kako će ići ova situacija s epidemijom.“

Razgovor se završava navodima koji slijede.

Voditeljka u studiju: „Evo da kažemo našim gledaocima, sve potrebne informacije mogu pronaći na sajtu Instituta 'Yunus Emre Podgorica', čini mi se da su i te kako dobro ažurirane. I sve ono što ih interesuje, a što mi možda nijesmo ovog jutra saopštili, mogu tu naći.“

Ivana Japundžić, profesorica turskog jezika: „Eto, ja bih samo još dodala da su u toku prijave na kurseve turskog jezika, počele su 13. septembra i trajaće do 27. septembra. Ono što smo takođe ovog puta osmislili jeste inicijalni test za sve koji imaju već neko predznanje. Za 24. septembar zakazano je testiranje, na osnovu koga će se uraditi procjena na kom nivou prijavljeni kandidat može da nastavi. Nastava počinje 4. oktobra. Sve zainteresovane pozivamo da posjete naše društvene mreže, gdje će naći formular za

prijavu na kurs, jednim klikom već su na našoj stranici i prijavljeni za kurs turskog jezika Institut 'Yunus Emre'."

Tokom navedenog dijela razgovora, na desnom dijelu podijeljenog ekrana ponovo su emitovani kadrovi sajta Instituta o kojem je riječ, dok je sa lijeve strane prikazan kadar iz studija na kojem su voditeljka i gosti.

U donjem lijevom uglu ekrana, tokom trajanja većeg dijela razgovora, emitovana je grafička insertacija sljedeće sadržine: *„Raste broj onih koji uče turski jezik u Crnoj Gori“*.

Tokom navedenog dijela programskog sadržaja nije emitovano grafičko obavještenje o postojanju komercijalne AV komunikacije (telepromocija, plaćeni termin i sl.).

3. Ne dovodeći u pitanje pravo emitera da izvijesti gledaoce o *„interesantnoj priči... o... jeziku, uticaju koji ima na našim prostorima, da li nam je blizak...“*, odnosno mogućnost da *„približi priču o turskom jeziku“*, analizirani dio priloga je bio naglašeno promotivnog karaktera i nedvosmisleno se može smatrati oglašavanjem, odnosno telepromocijom, jer su u prilogu plasirane informacije od značaja samo za određeni institut/školu stranih jezika (Institut turskog jezika „Yunus Emre“ iz Podgorice), a koje su se odnosile na isticanje kvaliteta i dostupnosti ponude ovog instituta, posebno kroz isticanje uspjeha prethodnih kurseva koje su organizovali u Crnoj Gori.
4. Zbog izostanka adekvatnog označavanja, navedeni djelovi predmetnog programskog sadržaja mogu se okarakterisati kao prikrivena komercijalna audiovizuelna komunikacija, posebno imajući u vidu da je u prilogu predstavljen konkretan poslovni subjekt (Institut turskog jezika „Yunus Emre“ iz Podgorice), sa jasnim promotivnim elementima.
5. Postojanje prikriivenog oglašavanja u predmetnom prilogu (prisustvo promotivnog elementa u cilju oglašavanja, dovodenje gledalaca u zabludu) može se sagledati na osnovu nekoliko elemenata, i to:
 - u emitovanom prilogu, kroz temu o turskom jeziku i njegovim karakteristikama, predstavljen je konkretan poslovni subjekt, uz predstavljanje njegovog poslovanja i ponude, na način da se preporučuje saradnja sa njim (*„U narednim minutima predstavljamo i Institut 'Yunus Emre' u Podgorici...“*, *„Imali smo, između ostalog, sa Glavnim gradom u periodu 2018-2019. godine saradnju, odnosno kurseve za službenike Uprave Glavnog grada, takođe imamo višegodišnju dobru saradnju sa KIC-om 'Budo Tomović', kao i sa ustanovom 'Muzeji i galerije' i u zadnje tri godine sa 'Sportskim objektima'...“*) i pohađanje kurseva koje organizuje (*„... ja bih samo još dodala da su u toku prijave na kurseve turskog jezika, počele su 13. septembra i trajaće do 27. septembra... Za 24. septembar zakazano je testiranje, na osnovu koga će se uraditi procjena na kom nivou prijavljeni kandidat može da nastavi. Nastava počinje 4. oktobra. Sve zainteresovane pozivamo da posjete naše društvene mreže, gdje će naći formular za prijavu na kurs, jednim klikom već su na našoj stranici i prijavljeni za kurs turskog jezika Institut 'Yunus Emre'.“*), uz isticanje prednosti saradnje i kvaliteta usluga koje se nalaze u njegovoj ponudi sa jasnim promotivnim elementima.
 - voditeljka se obraćala gledaocima kao potencijalnim polaznicima kursa, odnosno korisnicima usluga ovog poslovnog subjekta kroz konstatacije (*„... u narednim minutima predstavljamo i Institut 'Yunus Emre' u Podgorici, koji... sprovodi sve svoje aktivnosti već uspješno, čini mi se sedam godina, predstavlja tursku kulturu i turski jezik u Crnoj Gori...“*) i pružene informacije (*„Evo da kažemo našim gledaocima, sve potrebne informacije mogu pronaći na sajtu Instituta 'Yunus Emre Podgorica', čini mi se da su i te kako dobro ažurirane. I sve ono što ih interesuje, a što mi možda nijesmo ovog jutra saopštili, mogu tu naći“*).
 - predmetni prilog, mogao je dovesti u zabludu gledaoce u pogledu njegove stvarne prirode, jer su djelovi priloga formulisani na način koji je pogodan da uvjeri da je riječ o uredničkom, a ne sadržaju komercijalne (oglasne) prirode. To je prevashodno moguće zbog načina na koji je predstavljana ponuda Institut turskog jezika „Yunus Emre“ iz Podgorice, jer su iznošene informacije o njegovom poslovanju (informacije o kursovima koje organizuje) u okviru jutarnjeg programa.
 - da je predmetni prilog imao promotivan karakter, posebno ukazuje i to što je, u toku emitovanja razgovora sa gospodinom Mehdijem Šabanadžović (Institut turskog jezika „Yunus Emre“ iz Podgorice) i gospođom Ivanom Japundžić (profesorica turskog jezika) kao pokrivalica korišćeni kadrovi fotografija zabilježenih na različitim aktivnostima Instituta o kojima je riječ (nastava na kursovima, dodjela sertifikata...)

6. Uzimajući u obzir sadržinu analiziranog priloga, može se zaključiti da je isti sadržao telepromociju, kao vid oglašavanja, odnosno komercijalne audiovizuelne komunikacije, koja nije bila jasno označena i na taj način prepoznatljiva (kao što je propisano članom 89 stav 1 Zakona i članom 37 stav 1 Pravilnika).
7. Predmetnog dana, u periodu od 08:00 do 09:00 časova, ukupno oglašavanje iznosilo je 8 minuta i 44 sekunde. S obzirom da je članom 54 Pravilnika predviđeno da se vrijeme trajanje oglašavanja na dijelu ekrana i telepromocija računa u ukupnu kvotu oglašavanja po satu emitovanog programa, emiter je prekršio i čl. 92 stav 1 Zakona i čl. 40 Pravilnika, koji predviđaju da u programima javnih emitera trajanje oglašavanja ne smije prelaziti 10% (šest minuta) po satu emitovanog programa.

Na osnovu navedenog, a uvažavajući činjenicu da je saglasno tački 7.1 izdatog Odobrenja za emitovanje . O-TV-J-10 od 26.07.2021. godine emiter odgovoran za sve objavljene sadržaje, može se utvrditi da je emiter emitovanjem predmetnog priloga prekršio čl. 85 st. 1, čl. 89 st. 1 Zakona, čl. 13 st. 1, čl. 37 st. 1 Pravilnika i tač. 2.2. Odobrenja za emitovanje br. O-TV-J-10 od 26.07.2021. godine.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktor Agencije je, saglasno čl. 140 i 141 Zakona, donio odluku kojom se emiteru izriče upravno-nadzorna mjera upozorenja i nalaže da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru programa „Gradska televizija” sa standardima definisanim u Zakonu, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.

Emiteru je naloženo i da u skladu sa čl. 140 stav 3 Zakona informaciju o izrečenoj mjeri upozorenja objavi u svom programu.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog dostavljanja.

Dostavljeno:

- Privredno društvo „Radio televizija Podgorica” d.o.o., direktor
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Sektor za pravne i ekonomske poslove
- Arhiva